

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

SAĞLIK HİZMETLERİ

HASTA NAKLİ

Ankara, 2015

- Bu modül, mesleki ve teknik eğitim okul / kurumlarında uygulanan Çerçeve Öğretim Programlarında yer alan yeterlikleri kazandırmaya yönelik olarak öğrencilere rehberlik etmek amacıyla hazırlanmış bireysel öğrenme materyalidir.
- Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir.
- **PARA İLE SATILMAZ.**

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	ii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. VÜCUT MEKANİĞİ	3
1.1. Vücut Mekaniği İlkeleri	3
1.2. Vücut Mekaniğinin Doğru Kullanılması	6
1.3. Vücut Mekaniğinin Yanlış Kullanılmasında Görülen Bozukluklar	7
1.3.1. Ayak İle İlgili Bozukluklar	8
1.3.2. Göğüs Kafesi İle İlgili Bozukluklar	9
1.3.3. Omurga İle İlgili Bozukluklar	9
1.4. Hastanın vücut mekaniğini koruma ilkeleri	10
UYGULAMA FAALİYETİ	11
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	12
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	13
2. SEDYE İLE HASTA TAŞIMA	13
2.1. Hastanın Yataktan Sedyeye Taşınması	13
2.1.1. Yatağa Paralel Sedyeye Yerleştirilerek Taşıma	13
2.1.2. Yatağın Ayakucuna Sedyeye Yerleştirilerek Taşıma	15
2.3. Hastanın Sedyeden Yatağa Taşınması	17
UYGULAMA FAALİYETİ	18
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	20
ÖĞRENME FAALİYETİ-3	21
3. TEKERLEKLİ SANDALYE İLE HASTA TAŞIMA	21
3.1. Uygulamada Gerekli Araç ve Gereçler	21
3.2. Hastanın Yataktan Tekerlekli Sandalyeye Alınması ve Taşınması	21
3.3. Hastanın Tekerlekli Sandalyeden Yatağa Taşınması	23
3.4. Sandalye ve Sedyeye ile Hasta Taşımada Dikkat Edilecek Noktalar	23
UYGULAMA FAALİYETİ	25
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	27
MODÜL DEĞERLENDİRME	28
CEVAP ANAHTARLARI	30
KAYNAKÇA	31

AÇIKLAMALAR

ALAN	Sağlık Hizmetleri
DAL	Alan Ortak
MODÜLÜN ADI	Hasta nakli
MODÜLÜN SÜRESİ	40/20 ders saati
MODÜLÜN AMACI	Bireye/öğrenciye; vücut mekaniklerini korumaya yönelik önlemler, hastayı yataktan sedyeye, sedyeden yatağa, yataktan sandalyeye ve sandalyeden yatağa alma ile ilgili bilgi ve becerileri kazandırmaktır.
MODÜLÜN ÖĞRENME KAZANIMLARI	<ol style="list-style-type: none">1. Eklem ve kasları doğru kullanarak vücut mekaniğini korumaya yönelik tedbirleri alabileceksiniz.2. Vücut mekaniğini koruma kuralları doğrultusunda işlem basamaklarına uygun hastayı yataktan sedyeye, sedyeden yatağa alabileceksiniz.3. Vücut mekaniğini koruma kuralları doğrultusunda işlem basamaklarına uygun hastayı yataktan sandalyeye, sandalyeden yatağa alabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Ortam: Teknik laboratuvar, Donanım: Hasta yatağı, muayene masası, sedye, hasta taşıma sandalyesi, eldiven, çarşaf, battaniye, çeşitli ebatlarda yastıklar, boyunluk, şişme atel, CD, DVD, projeksiyon, bilgisayar.
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modül içinde yer alan her öğrenme faaliyetinden sonra verilen ölçme araçları ile kendinizi değerlendireceksiniz.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Hasta bakım hizmetlerinde hastanın bir yerden bir yere nakli, yataktan kaldırılması, oturtulması, tekrar yatağa alınması gibi uygulamalarda uyulması gereken hususlar tıbbi tedavi kadar önemlidir. Yatan hastanın hareket ve pozisyon değişimi hastanın rahatını sağlamakla birlikte, tedaviye de katkı sağlar. Ancak bu uygulamalar yapılırken vücut mekaniği kavramının iyi bilinmesi ve doğru uygulanması gerekir. Vücut mekaniği kavramını iyi bilmek ve hastaya yapılacak uygulamalarda vücut mekaniğini korumaya yönelik hareket etmek hastanın fizyolojik fonksiyonların sürdürülmesi ve konforu açısından önemlidir. Örneğin; yaralı bölgenin, ameliyatsız bölgenin ya da ağırlı bölgenin zarar görmesi ve hastanın daha fazla ağrı duyması engellenmelidir.

Bu modül sonucunda kazandığınız bilgi ve beceriyle vücut mekaniğini esas alarak hasta ya da yaralının taşınmasında daha doğru uygulamalar yapabileceksiniz. Böylece hem kendiniz hem de hastanız daha az efor harcayacak, yanlış hareket sonucu meydana gelebilecek incinme ya da sakatlıklar da önlenmiş olacaktır.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

ÖĞRENME KAZANIMI

Eklem ve kasları doğru kullanarak vücut mekaniğini korumaya yönelik tedbirleri alabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Okulunuzun anatomi laboratuvarındaki hareket sistemi ile ilgili görsel ve diğer materyallerin üzerinde kemik, kas ve eklemleri arkadaşlarınızla birlikte inceleyiniz.
- Vücut mekaniğini kullanmanın önemini araştırınız ve sınıf içinde arkadaşlarınızla tartışınız.

1. VÜCUT MEKANİĞİ

İnsan vücudu kaslar ve eklemlerle birleşik kemiklerin şekillendirdiği bir oluşumdur. Bu oluşumun, vücuttaki birçok sistemle işbirliği hâlinde çalışmasını ele alan bilime, vücut mekaniği bilimi denir. Kısaca vücut mekaniği; vücudun, iskelet, kas, eklem, sinir ve damar sistemlerinin birbirleriyle olan bağıntısı olarak da tanımlanabilir. Vücut mekaniği; anatomi, fizyoloji ve fizik ilkelerinden yararlanan bir bilim dalıdır.

1.1. Vücut Mekaniği İlkeleri

- **Eklemlerin doğru kullanılması**

Kaslarla korunan kemikler birbirinden eklemlerle ayrılır. Eklemlerin birbiriyle ilişkisi ligament denen bağlarla sağlanır. Eklemlerdeki hareket; eklem şeklini, bağların(Ligamentlerin) gevşek veya sık oluşuna ve koruyucu kasların koordinasyonuna bağlıdır. İyi bir vücut mekaniğinde, hareket ederken eklemler sınırlı bir hareketin dışına çıkamaz. Kötü bir hareket yapıldığında ise, koruyucu olarak karşı harekette bulunur.

- **Kasların doğru kullanılması**

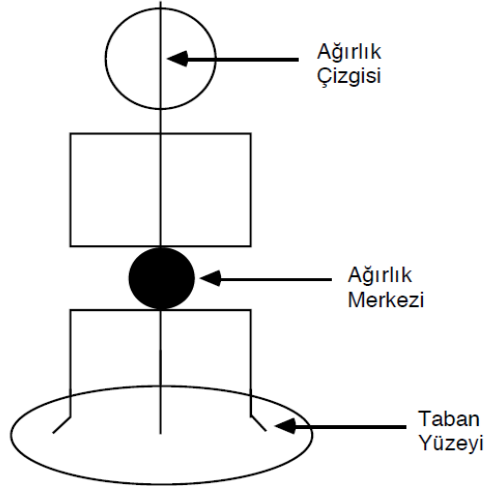
Kişinin yalnızca güçlü kaslara sahip olması yeterli değildir. Aynı zamanda bunların etkin bir şekilde kullanılması gerekir. Doğru hareket, sağlıklı kişide uygun vücut mekaniği ve düzenli egzersizlerle; hasta ve hareketsiz kişilerde ise doğru yatış ve pozisyon ayarlaması ile en iyi şekilde sürdürülebilir. Yanlış hareket ya da hareketsizlik, vücut sistemlerinde fonksiyon kaybına neden olarak, iyileşmeyi geciktirdiği gibi kalıcı sakatlıklara da neden olabilir.

Egzersiz sırasında birkaç kas yerine, daha fazla kasın kullanılmasına dikkat etmek ve kasların tonüsünün korunması da önemlidir. Sinirlerin etkisi ile kasların pasif hareketlere karşı göstermiş olduğu doğal gerginliğe tonüs adı verilir. Uzun süre kullanılmayan bir kas kasılma özelliğini (tonüsünü) kaybeder. Daha ileri dönemlerde ise kas, incelerek görevini yapamaz hâle gelebilir. Kasların kasılması, aynı zamanda toplardamarları sıkıştırarak kanın kalbe dönüşünü kolaylaştırır. Karın duvarı kasları iç organları yerinde tutmaya yardım eder. Karın duvarı kaslarının fazla zorlanması sonucu yırtıklar meydana gelerek fitik oluşumuna neden olabilir.

➤ **Harekete etki eden fizik kanunlarının kullanılması**

Bir cismin hareketinde dengenin sağlanabilmesi için uyulması gereken kurallar şunlardır:

- Cismin taban yüzeyinin geniş olması ya da taban düzleminin genişletilmesi,
- Ağırlık çizgisinin taban düzlemi içinde bulunması,
- Ağırlık merkezinin taban yüzeyine yakın olması gerekir (bk. Şekil 1.1.)

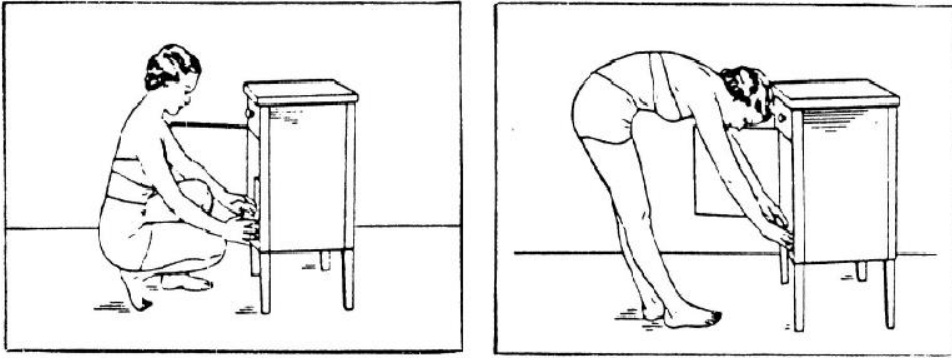

Şekil 1.1: Ağırlık çizgisi, ağırlık merkezi ve taban yüzeyinin şematik olarak gösterimi

Her cismin ağırlık merkezi, kütesinin toplandığı yere bağlıdır. Bu merkez cismin tabanına yaklaştıkça denge artar. İnsanda ağırlık merkezi, leğen kemiği (pelvis) içinde bel(lomber) omuru hizasındadır. Ağırlık merkezinden taban yüzeyine dikey doğrultuda geçen çizgi ağırlık çizgisidir. İnsanda ağırlık çizgisi; yukarıdan aşağıya doğru kulağın arkasındaki kemikten (mastoid kemiği) başlayan, boyun (servikal) ve bel(lomber) omurları ve diz kapaklarının (patellaların) ortasından ayak bileklerinin önüne doğru inen çizgidir.

Bir hareket daima yerçekimi kuvvetinden etkilenir. Yerçekimine uygun olarak hareket etme doğru hareket etme yöntemidir. Örneğin, yerdeki kalın bir ağaç gövdesini kaldırarak taşımak yerine, yuvarlayarak itmek daha az kuvvet gerektirir.

Bir cismin kaldırılmasında vücut mekaniğini doğru kullanmak için, kaldırılacak cismin ağırlık merkezinin, kaldıran kişinin ağırlık merkezine yakın olması gerekir. Böylece iki ağırlık merkezi arasındaki uzaklık kısalmış ve cisim daha rahat kaldırılır. Vücut yüzeyinin küçültülerek ağırlığın geniş kaslara verilmesi, taban yüzeyinin genişletilmesi, cismin kaldırılmasını kolaylaştırır.(bk. Şekil:1.2)

Doğru Eğilme

Hatalı Eğilme

Şekil 1.2: Yerdeki bir cismin alınması

Bir cismin hareket ettirilmesinde çekme, itme, yuvarlama, hareketleri kaldırmadan daha sağlıklıdır. Çekme hareketinde, geniş kaslar kullanılır ve sırtın dik olmasına dikkat edilir. Çünkü sırt kasları ince kaslar olup, kolaylıkla incinebilir. Bu hareketler esnasında omurga üzerine fazla basınç yüklenmesi de sırt ağrılarının neden olur. O hâlde, cismin hareketi ister kaldırma, ister çekme veya itme şeklinde olsun, sırt daima dik tutulmalıdır. Bir cismin taşınmasında ya da yüksek bir yerden alınmasında ağırlık, her iki kola eşit olarak bölünmelidir.

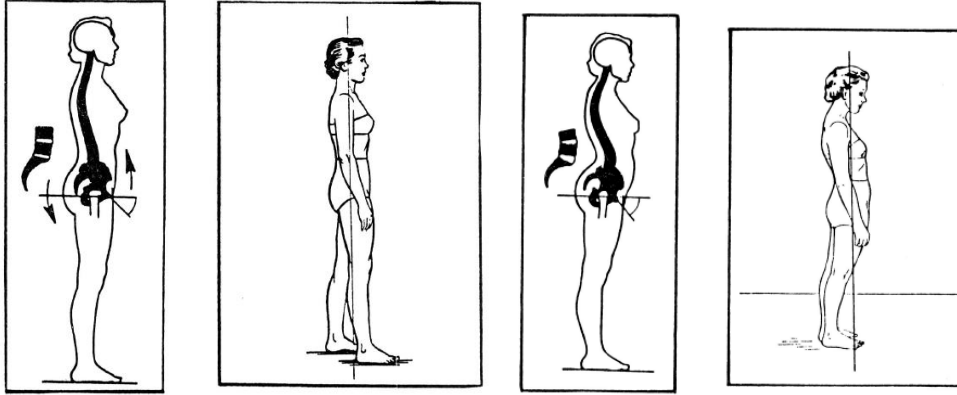
Hasta bakımından sorumlu kişi, vücut mekaniği ilkelerini iyi bilmek zorundadır. Çünkü hasta bakımı uygulama ve işlevlerinde, gerekli araç gerecin taşınmasının yanı sıra, hastanın kaldırılması ya da çevrilmesi gibi işlevlerde de vücut mekaniğini sıklıkla kullanacaktır. Eğilme, kalkma ya da kaldırma hareketlerini sıklıkla kullanan hasta bakım elemanı, bu hareketleri yaparken; ayak tabanlarını açıp, dizlerini bükerek, bel, sırt ve boyun kaslarına ağırlık yüklemeyen, bütün kuvvetini kalça ve bacaklardaki geniş kaslara vermelidir. Hasta bakım elemanı kendi vücut mekaniğine özen gösterirken, aynı zamanda, hastaya ve birlikte çalıştığı diğer ekip üyelerine de bu konuda eğitim vermelidir.

1.2. Vücut Mekaniğinin Doğru Kullanılması

➤ Ayakta durma

Vücut mekaniğine uygun duruş, sağlığı olumlu yönde etkiler. Doğru duruş pozisyonu ile solunum ve dolaşımın düzenlenmesine yardımcı olunur, kasların kasılma düzeni korunur ve enerjiden tasarruf edilir. Daha iyi anlaşılabilmesi açısından doğru ve hatalı duruş karşılaştırıldığında, aşağıdaki özellikler göze çarpar:

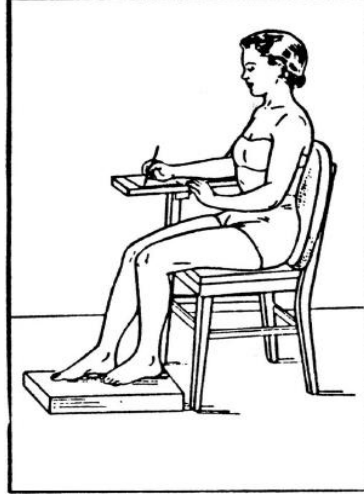
Doğru Duruş	Hatalı Duruş
➤ Baş dik, çene ile aynı doğrultuda	➤ Baş öne doğru eğik
➤ Göğüs dik ve kalkık	➤ Göğüs düz veya içe dönük
➤ Omuzlar geride	➤ Omuzlar öne doğru kıvrılmış
➤ Karın düz	➤ Karın ileriye doğru çıkmış
➤ Sırt normal kıvrımında	➤ Sırt normal kıvrımını kaybetmiş
➤ Ayak parmakları ileride ve ağırlık ayakların dış kenarındadır.	➤ Ayak parmakları içe veya dışa doğru, ağırlık ayakların iç kenarındadır

Şekil 1.3: Vücut mekaniğine uygun ve hatalı duruş

➤ Oturma

Vücut mekaniğine uygun oturuş; baş dik, çene ileride, boyun hafifçe öne kavis yapmış, ayak tabanları yere tamamen temas etmiş durumdadır. Sırt ve bel iskemleye dayanmalı, gerekirse desteklenmelidir. Bir başka deyişle, oturulan iskemlenin anatomik duruşu sağlayacak şekilde yapılmış olması gerekir (bk. Şekil 1.4)

Şekil 1.4: Vücut mekaniğine uygun oturma

➤ **Yürüme**

Vücut mekaniğine uygun şekilde yürüme; baş dik, çene ileri doğru, boyun anatomik pozisyonunda, kollar iki yanda gevşek ve rahat bir şekilde sarkıktır. Ayak parmakları çene ile aynı doğrultuda olup ağırlık ayakların dış kenarındadır.

➤ **Uyuma**

Kişinin uyku sırasında, kaslarının tamamen gevşemesini sağlayacak şekilde pozisyon alması gerekir. Sırt üstü ya da yüzüstü pozisyonda yatarken omurga düz olmalıdır. Amaç vücut bölümlerini anatomik pozisyonunda tutmaktır. Bunun için, verilen pozisyona göre boyun, bel, diz, kol ve bileklerin altı yastık, havlu gibi uygun araçlarla desteklenmelidir. Yatış pozisyonu için kullanılan yatak, çok yumuşak ya da çok sert olmamalıdır. Rahat ve vücudu destekleyici nitelikte olmalıdır. Kullanılan yastık, baş-boyun aralığına uygun olmalıdır. Yan yatış pozisyonunda, gerekli vücut bölümleri desteklenebilir.

1.3. Vücut Mekaniğinin Yanlış Kullanılmasında Görülen Bozukluklar

Vücudun her hareketine uygun bir eklem ve kas hareketi vardır. Önemli olan bunları doğru kullanmaktır. Yanlış bir hareket ya da kötü pozisyon, bazı kasların aşırı gerilmesine, bazılarının ise fazla gevşemesine neden olur. Bunun sonucu vücutta, özellikle iskelet sistemi ile ilgili bozukluklar gelişir.

1.3.1. Ayak İle İlgili Bozukluklar

İnsanda ayak tabanı bir temel olarak kabul edilir. Bu nedenle ayak sağlığında uygun vücut mekaniği kullanılması önem taşır. Uygun kullanılmadığı durumlarda görülen bozukluklar aşağıdaki gibidir:

➤ **Düz tabanlık (Pes Planus/Flat Foot)**

Ayak parmak kemikleri arasındaki bağların gevşemesi sonucu ayak tabanının düşmesi ile oluşan bozukluktur. Doğuştan olabildiği gibi, ayağın uzun süre hareketsiz kalması (alçı vb.), hızlı kilo kaybı, ağır yük taşıma ve ayağa uygun olmayan ayakkabı giyilmesine bağlı olarak da gelişebilir.

➤ **Ayak düşmesi (Foot Drop)**

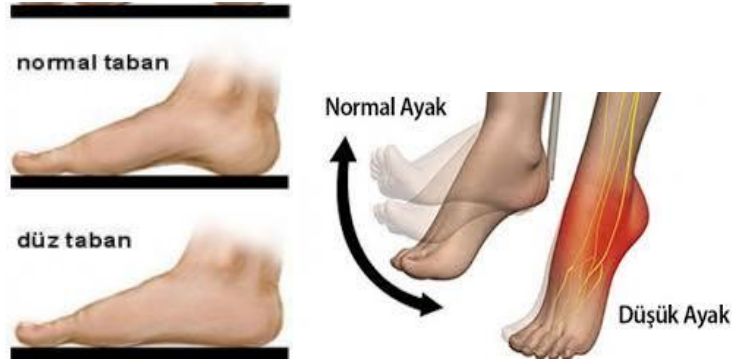
Ayağın öne doğru düşmesidir. Ayak tarağı bilekten yukarıya doğru kaldırılamaz. Genellikle başparmak dışa dönüktür. Uzun süre yatak istirahatindeki hastalarda gerekli önlemin alınmaması sonucu gelişir.

➤ **Hallux valgus**

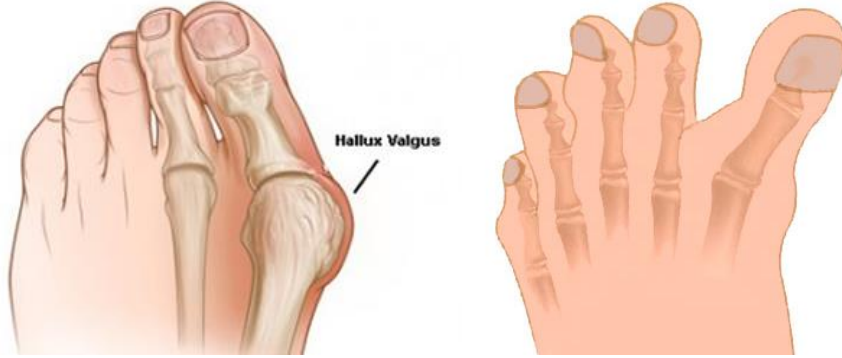
Başparmağın içe doğru dönmesidir. Uygun olmayan ayakkabı giyme sonucu görülür. Kadınlarda daha sık rastlanır.

➤ **Hallux varus**

Başparmağın dışa doğru dönmesidir. (Bk. Şekil: 1.5)

Düztabanlık Ayak düşmesi

Hallux valgus Hallux varus

Şekil 1.5: Ayakla ilgili şekil bozuklukları

- **Ayak ile ilgili bozuklukları önlemek için dikkat edilmesi gereken noktalar**
 - Ayak ölçüsüne uygun çorap ve ayakkabı giymek,
 - Aşırı sivri uçlu ayakkabılardan kaçınmak,
 - Aşırı yüksek topuklu ya da düz ayakkabı giymemek,
 - Aşırı kilo alma veya ani kilo kaybından kaçınmak,
 - Uzun süre yatak istirahatinde ayak tabanlarını desteklemek,
 - Ayak hijyenine dikkat etmek.

1.3.2. Göğüs Kafesi İle İlgili Bozukluklar

Vücut mekaniğinin kötü kullanılması sonucu görülen ikinci önemli bozukluktur. Doğuştan olabildiği gibi sonradan da gelişebilir. İki farklı şekilde bozukluk görülebilir.

- **Kunduracı tipi göğüs**
 - Omurganın dışa doğru çıkıntı, göğüs kemiğinin (sternumun) içe doğru çöküntü yapmasıdır.
- **Kuş tipi göğüs**
 - Omurganın içeriye çöküp, göğüs kemiğinin dışa doğru çıkıntı yapmasıdır.

1.3.3. Omurga İle İlgili Bozukluklar

- **Kifo**

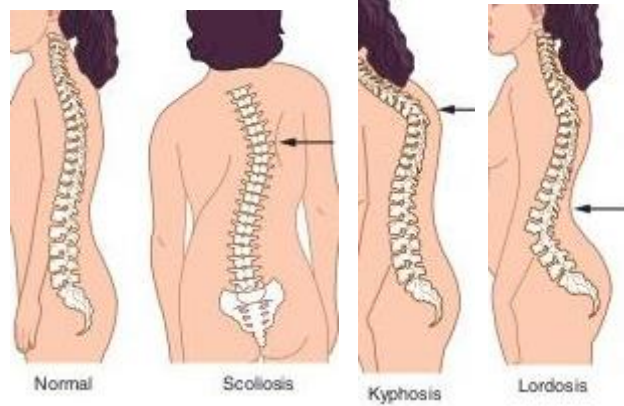
Sırt omurlarının kamburluk yapacak şekilde dışa çıkıntı yapması, boyun ve bel omurlarının içe doğru kıvrılması ile karakterizedir. Göğüs kemiği de içeriye doğru çökmüştür. Göğüs kafesinde meydana gelen daralma, solunum bozukluklarına ve karın içi organlarında sarkmalara neden olabilir.

➤ **Lordoz**

Bel omurlarının kıvrımı artar, leğen kemiği (pelvis) ve bel arasındaki açı büyür ve göğüs kemiği dışı doğru çıkıntı yapar. Solunum, dolaşım ve sindirim sistemi ile ilgili bozukluklar gelişebilir. Hamilelikte geçici olarak fizyolojik lordoz görülebilir.

➤ **Skolyoz**

Omurların sağa ya da sola "S" harfi şeklinde kaymasıdır. Sürekli aynı tarafta ağırlık taşımaktan kaynaklanabilir.

Şekil 1.6: Omurga ile ilgili şekil bozuklukları

1.4. Hastanın vücut mekaniğini koruma ilkeleri

Her insanın bel ve sırt sağlığını koruması gerekir. Sırt sağlığını korumak için; hareket yapılmalıdır. Bunun için;

- Sırtınızı düz tutun.
- Eğilirken dizleri bükerek çömelin.
- Ağır yük taşımayın.
- Yük taşırken tek elle değil, iki elle taşıyın ve yükü vücudunuza yakın tutun.
- Otururken sırtı dik tutun ve bir yere yaslanın.
- Bacaklarınızı uzattığınızda bir yere yaslanmayın.
- Yatarken bacaklarınızı kendinize çekin.
- Her gün bel, sırt ve omurga kaslarınızı çalıştırın.
- Ayakta doğru durun.
- Yürürken dikkatli yürüyün.

Doğru hareket, sağlıklı kişide vücut mekaniği ve düzenli egzersizlerle en iyi şekilde sürdürülebilir. Yanlış hareket ve hareketsizlik vücut sistemlerinde fonksiyon kayıplarına neden olabilir. Sağlık bakım elemanı, hasta bakımı ile ilgili günlük işlerini yaparken vücut mekaniğini kullanmak durumundadır. Sağlık bakım elemanı işini yaparken vücut mekaniğine dikkat etmediği zaman bel ve sırt sağlığı sürekli tehdit altındadır. Bu yüzden çok dikkatli hareket etmesi gerekir.

UYGULAMA FAALİYETİ

Aşağıda verilen işlem basamaklarını takip ederek doğru vücut mekaniği ilke ve uygulamalarını yapınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Vücut mekaniğinin temel ilkelerini söyleyiniz.	➤ Vücut mekaniğinin temel ilkelerini gösteren bir afiş hazırlayınız.
➤ Vücut mekaniklerine uygun ayakta duruş pozisyonunu tarif ediniz.	➤ Vücut mekaniklerine uygun ayakta duruş pozisyonunu uygulayarak gösteriniz.
➤ Vücut mekaniğinin yanlış kullanılması sonucu oluşan bozuklukları sınıflandırınız.	➤ Vücut mekaniğinin yanlış kullanılması sonucu oluşan bozuklukları şema hâlinde gösteriniz.
➤ Vücut mekaniklerine uygun oturma pozisyonunu tarif ediniz.	➤ Vücut mekaniğine uygun oturma pozisyonunu uygulayarak gösteriniz.
➤ Vücut mekaniğinin yanlış kullanılması sonucu ayakta oluşan bozuklukları tanımlayınız.	➤ Vücut mekaniğinin yanlış kullanılması sonucu oluşan bozuklukları resim ve şekillerle gösteriniz.
➤ Vücut mekaniğinin yanlış kullanılması sonucu göğüs kafesinde oluşan bozuklukları tanımlayınız.	➤ Vücut mekaniğinin yanlış kullanılması sonucu göğüs kafesinde oluşan bozukluklarla ilgili resimler inceleyiniz.
➤ Vücut mekaniğinin yanlış kullanılması sonucu omurgada oluşan bozuklukları tanımlayınız.	➤ Vücut mekaniğinin temel ilkelerini gösteren bir poster hazırlayınız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyunuz ve doğru seçeneği işaretleyiniz.

1. Aşağıdakilerden hangisi vücut mekaniğine göre doğru duruş hareketlerinden değildir?
A) Baş dik, çene ile aynı doğrultuda,
B) Göğüs dik ve kalkık,
C) Karın ileriye doğru çıkmış,
D) Sırt normal kıvrımında,
E) Omuzlar geride
2. Aşağıdakilerden hangisi, sinirlerin etkisi ile kasların pasif hareketlere karşı göstermiş olduğu doğal gerginliğe verilen isimdir?
A) Atoni
B) Tonüs
C) Atrofi
D) Kontraktür
E) Hipertrofi
3. Aşağıdakilerden hangisi ayak başparmağının içe doğru dönmesidir?
A) Foot drop
B) Flat foot
C) Hallux valgus
D) Hallux varus
E) Pes planus
4. Aşağıdakilerden hangisi, hamilelikte fizyolojik olarak gelişen omurga bozukluğudur?
A) Kifoz
B) Hipotoni
C) Skolyoz
D) Lordoz
E) Hiçbiri

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

ÖĞRENME KAZANIMI

Vücut mekaniğini koruma kuralları doğrultusunda işlem basamaklarına uygun hastayı yataktan sedyeye, sedyeden yatağa alabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Hastanın vücut mekaniğine en uygun şekilde nasıl sedyeye alınabileceği ve taşınabileceği ile ilgili araştırmalar yapınız, sınıf içinde tartışınız.

2. SEDYE İLE HASTA TAŞIMA

Sedye ile hasta taşımada amaç; hastaların, hastane içindeki tüm birim ve kliniklere hasta ve çalışan güvenliğine uygun şekilde ve mümkün olan en kısa sürede kaldırılması ve taşınmasının sağlanmasıdır. Hastanelerde hastaların başka bir bölüme taşınması sırasında hasta yatağı ile taşınması hasta açısından en güvenilir yoldur. Hasta yatağı ile taşınmanın mümkün olmadığı durumlarda hastanelerde en çok kullanılan hasta taşıma araçları sedye ve tekerlekli sandalyelerdir.

- Uygulamada gerekli araç ve gereçler
 - Hasta sedyesi,
 - Hasta yatağı,
 - Hastanın gerekli tıbbi malzemeleri,
 - Sedye örtüsü,
 - Battaniye, pike,
 - İzolasyon uygulanan hasta ise gerekli kişisel koruyucular (eldiven, maske, önlük) gerekebilir.

2.1. Hastanın Yataktan Sedyeye Taşınması

Hastanın yatağından bir başka yatağa ya da sedyeye taşınması genellikle 2-3 kişi tarafından gerçekleştirilir. Hasta yatağının odadaki konumuna göre sedye yatağa paralel veya ayakucuna gelecek şekilde dik olarak yerleştirilir, uygulama da buna göre iki farklı şekilde yapılır.

2.1.1. Yatağa Paralel Sedye Yerleştirilerek Taşıma

- Hastaya işlem hakkında bilgi verilir.
- Yatak düz pozisyona getirilerek sedye ile aynı yüksekliğe gelmesi sağlanır.
- Yatak kenarlıkları indirilir ve tekerleklerin frenleri kilitlenir.

- Hastanın üzerinde giysisi yoksa bir çarşaf/ örtü yardımı ile mahremiyeti sağlanır.
- Hastada damar yolu tedavisi, foley kateter, tüp veya drenlerin olup olmadığı kontrol edilir ve çıkmaları engellenir, gerekli durumlarda klemple tutturulur.
- Sedyenin kenarlıkları indirilir, mümkün olduğunca yatağa yaklaştırılır ve tekerlekleri kilitlenir.
- Hastanın başının altındaki yastık alınır ve sedyenin başucuna konulur.
- Hasta yataktan mümkün olan en kısa sürede ve taşıyan tüm kişilerin aynı andaki hareketi ile sedyeye alınır.

- Hasta taşımaya yardım edebiliyorsa;
 - Hastaya önce ayaklarını, sonra kalçasını ve son olarak gövdesini sedyeye taşınması konusunda uyarıda bulunulur.
 - Sedyeye geçtikten sonra hastanın kendini sedyenin ortasına alması sağlanır.

- Hasta taşımaya yardım edemiyorsa;
 - Hastaya yatak içinde lateral (yan yatış) pozisyon verilir.
 - Çarşaf ya da sürtünmeyi azaltmak için uygun malzeme hastanın altına yerleştirilir.
 - Hasta tekrar supine (sırtüstü) pozisyonuna getirilir.
 - Bilinci açık hastalarda hastadan kollarını göğsünde kavuşturması istenir.
 - Çarşaf kullanılıyorsa örtü pili hâlinde katlanarak mümkün olduğunca vücuda yakın olmalıdır.

- Hasta dört kişi ile taşınacak ise;
 - İki kişi yatağın boş olan kenarına, iki kişi de sedyenin olduğu tarafa yüzleri hastaya dönük olarak, karşılıklı yerleşirler.
 - Yatağın boş olan tarafındaki birinci taşıyıcı bir eliyle hastanın başının üst seviyesinin üzerinden, diğer eliyle hastanın bel hizasından; ikinci taşıyıcı, bir eliyle hastanın bel hizasından, diğer eliyle ayak bileklerinin hizasından çarşafı sıkıca kavrar.
 - Yatağın sedye olan tarafındaki birinci ve ikinci taşıyıcı sedyenin üzerinden uzanarak kendi taraflarındaki çarşafı karşısındaki kişinin tuttuğu yerlere paralel olarak sıkıca kavrar. (bk. Şekil 2.1)

- Hasta beş kişi ile taşınacak ise;
 - Dört taşıyıcı yukarıda belirtilen şekilde yatak kenarına pozisyon alır, beşinci kişi ise yatağın ayakucunda kalır. Bu kez ayakucuna yakın olan iki kişi çarşafı ayak bileği hizasından değil de, alt bacağın orta hizasından kavrarlar, beşinci kişi ayakları destekleyecek şekilde ayakucundan çarşafı kavrar.

- Taşıyıcılardan bir kişi üçe kadar saydığında, aynı anda hasta kaldırılıp yatak kenarına getirilir ve hasta tekrar aynı anda kaldırılıp yatak hizasında yerleştirilen sedyeye alınır.
- Hastadan taşıma sırasında sedyenin kenarlarını tutmaması ve ellerini göğsünde birleştirmesi istenir. Güvenli bir şekilde hasta istenen yere taşınır.
- Emniyet kemerleri takılır ve sedye kenarlıkları kaldırılır.
- Sakıncası yoksa hastanın başı hafifçe yükseltilir.
- Hastanın üstü örtülür.
- Taşıma işlemi, kullanılan araç, taşıyıcı sayısı, hastanın genel durum ve taşımının yapıldığı yer gibi bilgiler hasta taşıma formuna kayıt edilir.

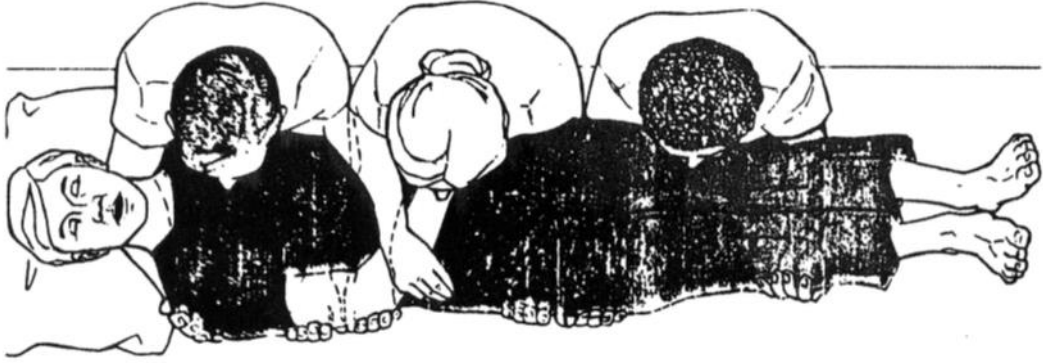

Şekil 2.1: Hastanın yataktan sedyeye alınması

2.1.2. Yatağın Ayakucuna Sedyeye Yerleştirilerek Taşıma

- Hastanın üzerinde giysisi yoksa bir çarşaf veya örtü yardımı ile mahremiyeti sağlanır.
- Hastada damar yolu tedavisi, sonda, kateter, tüp veya drenlerin olup olmadığı kontrol edilir ve çıkmaları engellenir.
- Sedyeye yatağın ayakucuna dik ya da aynı hizada yerleştirilir. Tekerlekler kilitlenir ve kenarlıklar indirilir.
- Taşıyıcılar boy uzunluk sıralamasına göre hastanın başucundan ayakucuna doğru, yüzleri hastaya dönük olarak sıralanır.
- Hastanın kollarını göğsünde birleştirmesi istenir.
- Taşıyıcılar sırt omurlarını düz tutarak, ayaklarını bir ayak önde diğeri arkada kalacak şekilde hafifçe aralayarak durur. Dizler bükülerek, öndeki diz ile yataktan destek alınmalıdır.
- Hastanın vücudu, desteklenip tam kavrayarak tutulur.

- Hastanın başucunda bulunan 1. taşıyıcı kişinin elleri avuç içi yukarı bakacak şekilde açıkken, bir el ve kolunu bireyin başını destekleyerek boynunun altından geçirir, uzak taraftaki omuz başını kavrar ,diğer elini ve kolunu bireyin belinin altından geçirerek, uzak taraf yan kısmını kavrar.
- Hastanın orta hizasında bulunan 2. taşıyıcı eller avuç içi yukarı bakacak şekilde açıkken, bir el ve kolunu, diğer taşıyıcının kolunun yanından ve hastanın belinin altından geçirir. Diğer elini de uyluklarını altından geçirerek karşı yan tarafı kavrar.
- Hastanın ayakucunda bulunan 3. taşıyıcı bir elini, yanındaki taşıyıcının kolunun olduğu yerin biraz aşağısından ve uylukların altından diğer elini ayak bileklerinin altından geçirerek uzak tarafı kavrar.
- Vücutun en ağır bölümünü taşıyacak taşıyıcı, üçe kadar sayar ve üç dediğinde taşıyıcılar vücut ağırlıklarını ön bacadan arka bacağa geçirerek, hastayı kendilerine doğru yatağın kenarına çekerler.
- Tekrar üçe kadar sayılıp üç dediğinde, taşıyıcılar vücut ağırlığını tekrar arka bacağa geçirir, hep birlikte hastayı kaldırarak bedenlerine doğru yaklaşırlar.(bk. Şekil 2.2)
- Yeniden üçe kadar sayıp, üç dediğinde tüm taşıyıcılar yana doğru eşit genişlikte adım atar. Tüm taşıyıcılar sedyenin önüne gelir. Bir kez daha üçe kadar sayıp, tüm taşıyıcılar ayı anda hastayı sedyeye alır.
- Emniyet kemerleri takılır ve sedye kenarlıkları kaldırılır.
- Sakıncası yoksa hastanın başı hafifçe yükseltilir.
- Hastanın üstü örtülür.
- Taşıma işlemi, kullanılan araç, taşıyıcı sayısı, hastanın genel durum ve taşımanın yapıldığı yer gibi bilgiler hasta taşıma formuna kayıt edilir.

Şekil 2.2: Hastanın sedyeye alınmak üzere üç kişi ile kaldırılması

2.3. Hastanın Sedyeden Yatağa Taşınması

➤ Sedyeye yatağa paralel yerleştirildiğinde

- Sedyeye yatağın uygun olan kenarına paralel yerleştirilir.
- Tekerlek frenleri kilitlenir.
- Yatak düz pozisyona getirilerek sedye ile aynı yüksekliğe gelmesi sağlanır.
- Yatak kenarlıkları indirilir ve tekerleklerin frenleri kilitlenir.
- Hasta taşıma sonrası hasta tekrar yatağa alınırken çarşaf altından alınmamalıdır.
- İlk kaldırmada hasta yatak kenarına yatırılır ve sedye tarafında olan taşıyıcılardan biri sedye tekerleklerinin kilidini açarak sedyeyi geri çeker. Daha sonra hasta ikinci kez kaldırılarak yatağın ortasına yerleştirilir.
- Her iki yatak kenarlığı kaldırılır ve herhangi bir sakınca yoksa hastanın başı yükseltilir.
- Taşıma işlemi, kullanılan araç, taşıyıcı sayısı, hastanın genel durumu ve taşımanın yapıldığı yer gibi bilgiler hasta taşıma formuna kayıt edilir.

➤ Sedyeye yatağın ayakucuna yerleştirildiğinde

- Sedyeye yatağın ayakucuna yerleştirildiğinde hasta sedyeden yatağa alınırken, yataktan sedyeye alındığı şekilde alınır.
- Her iki yatak kenarlığı kaldırılır ve herhangi bir sakınca yoksa hastanın başı yükseltilir.
- Taşıma işlemi, kullanılan araç, taşıyıcı sayısı, hastanın genel durumu ve taşımanın yapıldığı yer gibi bilgiler hasta taşıma formuna kayıt edilir.

Etkinlik 1:

Etkinliğin Adı: Haydi iş başına

Etkinliğin Süresi: 40 dakika. Bu etkinlik ön hazırlık gerektirmektedir.

Etkinliğin Yapılışı: Sınıfta beşer kişilik gruplara ayrılırız. Biriniz hasta diğerleri taşıyıcı olsun. Hastayı önce sedyeye sonra sedyeden yatağa taşıma uygulamasını gerçekleştiriniz.

UYGULAMA FAALİYETİ

Aşağıdaki işlem basamaklarını takip ederek hastayı yataktan sedyeye alınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Gerekli araç gereçleri hazırlayınız	➤ Malzemeleri eksiksiz hazırlayınız.
➤ Hastaya işlem hakkında bilgi veriniz.	➤ Etkili iletişim kurunuz. ➤ Hastaya güven veriniz.
➤ Yatağı düz pozisyona getiriniz.	➤ Vücut mekaniğini korumaya dikkat ediniz.
➤ Yatağın yüksekliğini ayarlayınız.	➤ Hasta güvenliğine dikkat ediniz.
➤ Yatak kenarlıklarını indiriniz.	
➤ Yatak tekerlerini frenleri kilitleyiniz.	
➤ Hastanın üzerinde giysisi yoksa mahremiyetini sağlayınız.	➤ Mahremiyeti korumaya özen gösteriniz.
➤ Hastada damar yolu tedavisi, foley kateter, tüp veya drenlerin olup olmadığı kontrol ediniz.	➤ Kateterlerin çıkmalarını önlemek için gerekli tedbirleri alınız.
➤ Sedyeyi yatağa paralel yerleştiriniz	➤ Sedyeye ile yatağın yüksekliğini ayarlamayı unutmayınız.
➤ Sedyenin kenarlıkları indiriniz.	➤ Sedyeyi mümkün olduğunca yatağa yaklaştırmınız.
➤ Sedyenin tekerleklerini kilitleyiniz.	➤ Hasta güvenliğine dikkat ediniz.
➤ Hastanın başının altındaki yastık alıp sedyenin başucuna koyunuz.	➤ Vücut mekaniğini korumaya dikkat ediniz.
➤ Hastayı yataktan sedyeye alınız.	➤ Hastayı mümkün olan en kısa sürede alınız. ➤ Taşıyan tüm kişilerin aynı anda hareket etmesine dikkat ediniz. ➤ Taşımaya yardım edebiliyorsa hastaya önce ayaklarını, sonra kalçasını ve son olarak gövdesini sedyeye taşımasını söyleyiniz. ➤ Sedyeye geçtikten sonra hastanın kendini sedyenin ortasına almasını sağlayınız. ➤ İşlemi yaparken kendi vücut mekaniğinizi korumaya özen gösteriniz.

➤ Taşıma sırasında hastanın ellerini göğsünde birleştirmesini sağlayınız.	➤ Hastayı elleri ile sedyenin kenarlarını tutmamasını sağlayınız.
➤ Emniyet kemerlerini takınız.	➤ Hasta güvenliğine dikkat ediniz.
➤ Sedyeye kenarlıklarını kaldırınız.	
➤ Sakıncası yoksa hastanın başını hafifçe yükseltiniz.	
➤ Hastanın üstünü örtünüz.	➤ Mahremiyeti korumaya özen gösteriniz.
➤ Taşıma işlemini hasta taşıma formuna kayıt ediniz.	➤ Kullanılan araç, taşıyıcı sayısı, hastanın genel durumu ve taşımada yapıldığı yer gibi bilgileri kaydetmeyi unutmayınız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyarak doğru seçeneği işaretleyiniz.

1. Hasta taşımaya yardım edemiyorsa, sedyeye alınırken;
I. Hastaya yatak içinde lateral (yan yatış) pozisyon verilir.
II. Çarşaf ya da uygun malzeme hastanın altına yerleştirilir.
III. Hasta tekrar supine (sırtüstü) pozisyonuna getirilir.
IV. Bilinci açık hastalarda hastadan kollarını göğsünde kavuşturması istenir.
Yukarıdaki ifadelerden hangisi ya da hangileri doğrudur?
A) I,II,III,IV
B) III,IV
C) II,III,IV
D) II,IV
E) I,IV
2. Hangisi, hastanın sedyeye alınması işleminde doğru olan uygulamadır?
A) Hastanın üzerinde giysisi yoksa bir çarşaf/ örtü yardımı ile mahremiyeti sağlanır.
B) Hastaya işlem hakkında bilgi verilir.
C) Hastanın başının altındaki yastık alınır ve sedyenin başucuna konulur.
D) Hasta yataktan, taşıyan tüm kişilerin aynı andaki hareketi ile sedyeye alınır.
E) Hepsi
3. Hastanın sedyeye alınmasında aşağıdaki işlemlerden hangisi yanlıştır?
A) Hastanın üzerinde giysisi yoksa bir çarşaf veya örtü yardımı ile mahremiyeti sağlanır.
B) Hastada damar yolu tedavisi, foley kateter, tüp veya drenleri varsa çıkartılır.
C) Hastanın başının altındaki yastık alınır ve sedyenin başucuna konulur.
D) Hastaya işlem hakkında bilgi verilir.
E) Yatak düz pozisyona getirilerek sedye ile aynı yüksekliğe gelmesi sağlanır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-3

ÖĞRENME KAZANIMI

Vücut mekaniğini koruma kuralları doğrultusunda işlem basamaklarına uygun hastayı yataktan sandalyeye, sandalyeden yatağa alabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Hastanın vücut mekaniğine en uygun şekilde nasıl tekerlekli sandalyeye alınabileceği ve taşınabileceği ile ilgili araştırmalar yapınız, sınıf içinde tartışınız.

3. TEKERLEKLİ SANDALYE İLE HASTA TAŞIMA

3.1. Uygulamada Gerekli Araç ve Gereçler

Tekerlekli sandalye, hasta yatağı, hastanın gerekli tıbbi malzemeleri, sedye örtüsü, battaniye, pike, izolasyon uygulanan hasta ise gerekli kişisel koruyucular (eldiven, maske, önlük) gerekebilir.

3.2. Hastanın Yataktan Tekerlekli Sandalyeye Alınması ve Taşınması

- Gerekli araç gereçleri hazırlanır.
- Hastaya işlem hakkında bilgi verilir.
- Yatak en alçak pozisyona getirilir. Yatak kenarlıkları indirilir. Hasta dizleri bükülmüş olarak, yatağın yan tarafına çevrilir.
- Yatağın başucu en yüksek pozisyona getirilir.
- Tekerlekli sandalye, hasta oturduğunda güçlü tarafında kalacak şekilde, yatak başucuna ya da ayakucuna paralel olarak ya da 45° açı yapacak şekilde, yatak yanına yerleştirilir. Teker frenleri kilitlenir. Ayak koyma yerleri yana doğru çevrilir ya da yukarı doğru katlanır. Yatak teker frenleri kilitlenir.
- Hastanın bacaklarını yatağın kenarından sarkıtırken, gövdesini kaldırarak oturma pozisyonu almasına yardım edilir.
- Hastanın tam karşısında durulur ve ayaklar omuz hizasında açılarak, geniş bir destek alanı sağlanır.
- Hastadan derin nefes alması istenir. 1- 2 dakika hasta yatak içinde oturtulur. Eğer yapabilirse bu sırada hastaya omuzlarını, bacaklarını, ayaklarını ve ayakucunu hareket ettirmesi istenir.

- Hastaya uygun giysisini giymesi için yardım edilir. Ayaklarına altı kaymayan ve ayağı destekleyen bir ayakkabı giymesi sağlanır ve ayaklarını yere düz basması söylenir.
- Bireyin dengesini sağlamada güçlük yaşama ihtimali var ise, taşıma kemeri takılır.
- Hasta taşıma işlemine katılmaya teşvik edilir ve kas gücünü kontrol etmesi sağlanır. Ayağa kalktığında destekleyecek şekilde hasta tutulur.
- Hasta taşımaya yardımcı olamıyorsa;
- Yüz hastaya dönük olacak şekilde hastanın karşısına geçilir, hastanın koltuk altına doğru uzanılır ve eller hastanın kürek kemikleri (skapulaları) üzerine yerleştirilir.
- Taşıyıcı sırtını dik tutar ve dizlerini kıvrır. Hastadan ellerini taşıyıcının omuzlarına (boynuna değil) yerleştirmesi istenir.
- Hastadan her bir sayma işlemi sonrası ileri doğru sallanması ve üç dendiğinde ayağa kalkarak dik pozisyonda durması istenir. Gerekirse taşıyıcı, hastanın dizine, dizini koyarak destekleyebilir. Hastanın kaymasını önlemek için ayaklar, hastanın ayakları önüne yerleştirilmelidir.
- Ayağa kalkar kalkmaz hasta, bir ayağın üzerinde, sandalyenin oturma yerine doğru döndürülür. Hastadan sandalyenin koluna doğru uzanması ve kavraması istenir ve sandalyeye rahatça oturması sağlanır.(Resim: 3.1:)
- Hastanın terlikleri giydirilir. Sandalyenin ayak koyma yerleri indirilir ve hastanın ayakları üstüne konulur.
- Hasta oturma pozisyonunun uygunluğu açısından gözlemlenir. Gerekliyse kollarını desteklemek için yastıklar kullanılabilir.
- Emniyet kemeri takılır ve hastanın üzeri örtülür.
- Sandalyenin tekerlek frenlerinin kilitleri açılır ve hareket ettirilir.

Resim 3.1: Hastanın yataktan tekerlekli sandalyeye alınması

3.3. Hastanın Tekerlekli Sandalyeden Yatağa Taşınması

- Tekerlekli sandalye yatağın yanına yerleştirilir. Teker frenleri kilitlenir.
- Hastadan ayaklarını ayak koyma yerlerinden yukarıya kaldırması istenir (yapamıyorsa yardım edilir) ve ayak koyma yerleri yukarı veya yana kaldırılır.
- Ayağa kalktığında destekleyebilecek şekilde hasta tutulur.
- Hastadan her bir sayma işlemi sonrası ileri doğru sallanması ve üç dendiğinde ayağa kalkarak dik pozisyonda durması istenir. Gerekirse taşıyıcı, hastanın dizine, dizini koyarak destekleyebilir. Hastanın kaymasını önlemek için ayaklar, hastanın ayakları önüne yerleştirilmelidir.
- Hasta ayağa kalkar kalkmaz, bir ayağının üzerinde, sırtı yatağa gelecek şekilde döndürülür. Hastadan geriye doğru küçük adımlar atarak bacaklarının arkası yatağa dokununcaya kadar yürümesi istenir.
- Taşıyıcı ayaklarını hastanın ayaklarının önüne yerleştirir ve hastadan yavaşça yatağa oturmasını ister.
- Hastanın ayakkabılarını çıkarması sağlanır.
- İki üç dakika süre ile hasta yatakta oturtulur ve sonra yatağın başucuna doğru yan olarak yatmasına yardım edilir.
- Hastanın her iki uyluğunun ve alt bacağının altından tutulur ve yatağa kaldırılır.
- Hastanın rahat edeceği pozisyonu almasına yardım edilir ve yastıkla pozisyonu desteklenir.
- Yatak kenarlığı kaldırılır.
- Tekerlekli sandalyenin ayak koyma yerleri eski hâline getirilir. Teker frenlerinin kilitleri açılır ve tekerlekli sandalye yerine götürülür.
- Taşıma işlemi, kullanılan araç, taşıyıcı sayısı, hastanın genel durumu ve taşımının yapıldığı yer gibi bilgiler hasta taşıma formuna kayıt edilir.

3.4. Sandalye ve Sedyeye ile Hasta Taşımada Dikkat Edilecek Noktalar

- Düşmeler en sık hastanın sedye veya tekerlekli sandalyeye taşınması sırasında gerçekleşir. Bu nedenle hasta sedye ya da tekerlekli sandalye ile taşınırken düşme yönünden dikkatli olunmalıdır.
- Taşıma işlemi hemşire eşliğinde en az iki kişi tarafından yapılmalıdır. Gerektiğinde hasta taşıma işlemi üç ya da dört kişi ile yapılabilir.
- Hastanın taşıma işleminde hastanın tanısına göre (ortopedik vakalar, beyin cerrahi vakaları vb.) uygun taşıma tekniklerini kullanmalı ve gerektiğinde taşıma işlemi için hekim desteği alınmalıdır.
- Hastanın kilosu, boyu bilinmeli ve buna göre kaç kişiyi taşımaya eşlik edeceği belirlenmelidir.
- Hastanın bilinç düzeyi, görme, işitme durumu, eklem hareket açıklığı ve taşımaya katılma yeterlilik ve isteği değerlendirilmelidir.
- Hastanın yaşam bulguları, taşıma işlemi öncesi ölçülüp değerlendirilmeli ve ortostatik hipotansiyonu (ayağa kalkıldığında tansiyon düşmesi) olup olmadığı belirlenmelidir.

- Hastanın damar yolu, foley sonda, kateter, drenleri ve oksijen tedavisi gibi uygulamalar var ise; bunların bağlantıları kontrol edilmeli, foley kateter bağlantı torbasının taşıma esnasında hasta seviyesinden aşağıda kalmasına dikkat edilmeli, hastanın üzerine konmamalıdır. Gerekirse sıvı bağlantı setleri ve foley kateterler klemple sabitlenmelidir.
- Hastanın ağrısı değerlendirilmeli ve taşınma esnasında ağrısında artış olursa uygun koşullarda önerilen analjezik taşıma öncesi uygulanmalıdır.
- Taşıma esnasında, hastanın bilinci kapalı ise uygun pozisyonun korunması sağlanmalıdır.
- Hastanın taşıma sonrası yaşam bulguları değerlendirilmeli ve kendini nasıl hissettiği sorgulanmalıdır.
- Taşıma işlemi yapacak kişiler kendi yerlerine yerleşmeden hasta hareket ettirilmemeli, işlem koordineli ve mümkün olduğunca hızlı bir şekilde yapılmalıdır.
- Hastanın mümkünse kollarını göğsünde kavuşturması taşıma işlemini kolaylaştırmaktadır.
- Aşırı kilolu (90 kilonun üzerindeki) hastalarda yardımcı araçlar kullanılmalı ya da en azından üç kişi ile taşıma işlemi gerçekleştirilmelidir.
- Her aşamada hasta mahremiyeti korunmalıdır.

UYGULAMA FAALİYETİ

Aşağıdaki işlem basamaklarını takip ederek hastayı yataktan sandalyeye alınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Gerekli araç gereçleri hazırlayınız	➤ Malzemeleri eksiksiz hazırlayınız.
➤ Hastaya işlem hakkında bilgi veriniz.	➤ Etkili iletişim kurunuz. ➤ Hastaya güven veriniz.
➤ Yatağı en alçak pozisyona getiriniz.	➤ Vücut mekaniğini korumaya dikkat ediniz.
➤ Yatak kenarlıklarını indiriniz.	
➤ Yatak tekerlerinin frenlerini kilitleyiniz.	➤ Hasta güvenliğine dikkat ediniz.
➤ Hastayı dizleri bükülmüş olarak, yatağın yan tarafına çevriniz.	
➤ Hastanın üzerinde giysisi yoksa mahremiyetini sağlayınız.	➤ Mahremiyeti korumaya özen gösteriniz.
➤ Yatağın başucunu en yüksek pozisyona getiriniz.	
➤ Hastada damar yolu tedavisi, foley kateter, tüp veya drenlerin olup olmadığı kontrol ediniz.	➤ Kateterlerin çıkmalarını önlemek için gerekli tedbirleri alınız.
➤ Tekerlekli sandalyeyi yatak yanına yerleştiriniz.	➤ Sandalyeyi hasta oturduğunda güçlü tarafında kalacak şekilde, yatak başucuna ya da ayakucuna paralel olarak ya da 45° açı yapacak şekilde yerleştirmeyi unutmayınız.
➤ Tekerlekli sandalyenin frenlerini kilitleyiniz.	
➤ Ayak koyma yerlerini yana doğru çevriniz, ya da yukarı doğru katlayınız.	➤ Hasta güvenliğini sağlayınız. ➤ Kendi güvenliğinizi sağlayınız.

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Hastanın oturmasını sağlayınız. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Hastanın bacaklarını yatağın kenarından sarkıtırken, gövdesini kaldırarak oturma pozisyonu almasına yardım edebilirsiniz. ➤ Hastanın tam karşısında durunuz. 1 ayaklarınızı omuz hizasında açınız.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Hastayı 1- 2 dakika yatak içinde oturtunuz. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Hastadan derin nefes almasını isteyebilirsiniz.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Hastanın giysilerini giymesine yardım ediniz. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ayaklarına altı kaymayan ve ayağı destekleyen bir ayakkabı veya terlik giydirmeyi unutmayınız.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Hastayı tekerlekli sandalyeye alınız. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Hastanın tam karşısında durunuz. ➤ Ayaklarını omuz hizasında açarak geniş bir destek alanı sağlayınız.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Sandalyenin ayak koyma yerlerini indiriniz. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Hasta güvenliğine dikkat ediniz.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Hastaya ayaklarını yere düz basmasını söyleyiniz. 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Hastanın oturma pozisyonunun uygunluğunu kontrol ediniz. 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Hastanın üzerini örtünüz. 	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Hasta güvenlik önlemlerini alınız. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Bireyin dengesini sağlamada güçlük var ise taşıma kemeri takmayı unutmayınız. ➤ Taşıma sırasında hastanın düşmemesi için gerekli önlemleri alınız. ➤ Hasta ayağa kalktığıında destekleyecek şekilde tutunuz. ➤ Gerekliyse kollarını desteklemek için yastıklar kullanılabılırsınız.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Sandalyenin tekerlek frenlerinin kilitleri açınız ve hareket ettiriniz. 	

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyunuz ve doğru seçeneği işaretleyiniz.

1. Hasta taşıma işlemi hemşire eşliğinde en az kaç kişi ile yapılmalıdır?
A) En az dört kişi
B) En az bir kişi
C) En az üç kişi
D) En az iki kişi
E) En az beş kişi
2. Hastanın tekerlekli sandalyeye alınmasında aşağıdaki işlemlerden hangisi yanlıştır?
A) Yatağın başucu aşağı indirilir.
B) Yatak en alçak pozisyona getirilir.
C) Yatak kenarlıkları indirilir.
D) Yatağın başucu en yüksek pozisyona getirilir.
E) Hastanın bacaklarını yatağın kenarından sarkıtırken, gövdesini kaldırarak oturma pozisyonu almasına yardım edilir.
3. Hangisi, hastanın tekerlekli sandalyeye alınması işleminde doğru olan uygulamadır?
A) Taşıyıcı hastanın bir elinden tutarak kalkmasına yardım eder.
B) Hasta sandalyeye alınırken, yatak teker frenlerini kilitlemeye gerek yoktur.
C) Hastadan derin nefes alması istenir. 1- 2 dakika hasta yatak içinde oturtulur.
D) Hastadan ellerini taşıyıcının boynuna yerleştirmesi istenir.
E) Hastanın ayaklarına altı kaymayan ve ayağı destekleyen bir ayakkabı giymesi sağlanır ve ayaklarını yere basmaması söylenir.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise “Modül Değerlendirme”ye geçiniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyunuz ve doğru seçeneği işaretleyiniz.

1. Vücudun, iskelet, kas, eklem, sinir ve damar sistemlerinin birbirleriyle olan bağlantısı olarak da tanımlanabilen kavram aşağıdakilerden hangisidir?
A) Pozisyon
B) Dik duruş
C) Doğru hareket
D) Kan dolaşımı
E) Vücut mekaniği
2. Hastaların, hastane içindeki tüm birim ve kliniklere taşınmasında hasta ve çalışan güvenliği açısından en uygun taşıma yöntemi hangisidir?
A) Sedyeye ile taşımak
B) Sandalye ile taşımak
C) Hasta yatağı ile taşımak
D) Yürüterek taşımak
E) Eller üzerinde taşımak
3. I. Taşıma işleminde hastanın tanısına göre uygun taşıma tekniklerini kullanmalı ve gerektiğinde taşıma işlemi için hekim desteği alınmalıdır.
II. Hastanın kilosu, boyu bilinmeli ve buna göre kaç kişiyi taşımaya eşlik edeceği belirlenmelidir.
III. Hastanın bilinç düzeyi, taşımaya katılma yeterlilik ve isteği değerlendirilmelidir.
IV. Taşıma esnasında, hastanın bilinci kapalı ise uygun pozisyonun korunması sağlanmalıdır.
Hasta taşımada dikkat edilecek hususlardan hangileri doğrudur?
A) I,II,III
B) III,IV
C) II,III,IV
D) I,II,III,IV
E) I,IV

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

4. () Aşırı kilolu (90 kilonun üzerindeki) hastalarda yardımcı araçlar kullanılmalı ya da en azından üç kişi ile taşıma işlemi gerçekleştirilmelidir.
5. () Düz Tabanlılık, ayak parmak kemikleri arasındaki bağların gevşemesi sonucu ayak tabanının düşmesi sonucu oluşan bozukluktur.

6. () İyi bir vücut mekaniğinde, hareket ederken eklemler sınırlı hareketin dışına çıkabilir.
7. () Vücut mekaniğine uygun ayakta duruşta baş dik, çeneyle aynı hizada tutulur.
8. () Hastanın yatağından bir başka yatağa ya da sedyeye taşınması genellikle tek kişi tarafından gerçekleştirilir.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki modüle geçmek için öğretmeninize başvurunuz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ-1'İN CEVAP ANAHTARI

1	C
2	B
3	C
4	D

ÖĞRENME FAALİYETİ-2'NİN CEVAP ANAHTARI

1	A
2	E
3	B

ÖĞRENME FAALİYETİ-3'ÜN CEVAP ANAHTARI

1	D
2	A
3	C

MODÜL DEĞERLENDİRMENİN CEVAP ANAHTARLARI

1	E
2	C
3	D
4	Yanlış
5	Doğru
6	Yanlış
7	Doğru
8	Yanlış

KAYNAKÇA

- ERKEN Sevil, **Hemşirelik Bakım Standartları**, İzmir Kamu Hastaneleri Birliği Genel Sekreterliği, Tıbbi Hizmetler Başkanlığı Yayını ,İZMİR, 2014.
- SABUNCU Necmiye, Kamerya BABADAĞ, Gülsün TAŞOCAK, Türkinaz ATABEK, **Hemşirelik Esasları**, Açık Öğretim Fakültesi Yayınları No: 225, Eskişehir, 1996.
- ES Uçan, Çelikli Semra, Baruş N, Ersoy G.: **“Paramedik”**. İzmir, 2000.
- Seçim H.: **“Hemşirelik Esasları”**. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 1996 .